

4079.

1664, 9

No 22
15

C. B. D
EXERCITATIO ACADEMICA

De
STATU REIPUBL.
CONVENIENTISSIMO,

Quam
IN ALMA VIADRINA,
SUB PRÆSIDIO

DN. JOHANNIS SIMONIS

S.S. Theologiae Licentiati, ac Philosophiae P. P.
publicae censurae
Submittit

RÜDIGERUS CHRISTIANUS de VVEDELL,
Neomarchicus,

In Auditorio majori Philosophico
Die 15. Octob. Anno 1664.

Excudit ANDREAS BECMANUS.

4 1/2

8

EXERCITATIO ACADEMICA
SALVATI R. FERRELLI
CONVENTIONIBUS
DI JOHANNIS SIMONIS
HIERONIMI CHRISTIANI VREDEL

4/5

DUCE DEO, COMITE VIRTUTE, PROOEM.

IN Publicum progredior de Statu Reipubl. Convenientissimo disputaturus. Omnia enim in ordinem redigere, principium Politicorum est. Quo deficiente, in confusum ruunt omnia; Virtus cum vitio, Pietas cum superstitione, Vulgus cum Proceribus. Imo omnia miscentur; Natura ipsa jubet, adeò ut in Statu integritatis, etiam futura fuisset quaedam Reipubl. forma, eò directa ut transgressionem inbiberet: Tollendo enim ordinem Harmonie contradicimus, que idem in animatis, quod anima animalibus præstat; In corpore verò Politico recta administratio & concordia membrorum. Harmonica autem illa concordia Civitatis consistit in Imperij & subjectionis recta ordinatione. Cujus cum varia dentur forma, & pro diversitate ab his & illis assumantur, ut ferè periculosum videatur susceptum, unam atq; alteram proponam, & pro natura & ratione, non ex hypothese, quatenus huic vel illi civitati arrideat, sed simpliciter & indefinite, judicabo.

CAPUT. 1.

STatum Reipublicæ convenientissimum propositurus, & hinc duco Rempubl. prius in genere ob varias de ea sententias, considerare. Ubi statim in limine notandum. Nomen Reipublicæ Sanctum esse; Siquidem ab ea latronum ac piratarum coetus arceantur. Germ. reddi potest das Gemeine Wesen. Definit eam Boxborn. in Institut. Politicis c. 1. Quod sit Imperium corporum multo

A 2

multo

multorum ad agnoscendam ejusdem Imperij Majestatem iisdem
 legibus omnium & singulorum utilitatis causa imbutum. *Bodinus de Repb. L. 1.* Familiarum rerumq; inter ipsas communium summa potestate ac ratione moderatam multitudinē. Cui idem est, *Keckermannus. Aristoteles verò L. Pol. 3.* Rempublicam dicit esse ordinem consistentem in regimine summae potestatis ac Magistratus.

2. Quæ paulò accuratior *Speusippi & Bodini* : Et nescio qua fronte *Bodinus* in vestibulo operis sui affirmat : se *Reipubl.* definitionem ab alijs prætermittam demum attulisse : Cum definitio illa à *Bodino* allata ipsum non agnoscat authorem, sed multis ante seculis à *Speusippo* in definitionibus Platonicis totidem verbis esse traditam ostendit *Piccartus comment. in c. vi. l. iii. Pol. Ast.* ei non immorandū, cum dudum à viris longè Doctissimis hoc ipsum sit annotatum, sed *Aristotelem* eò melius rem tetigisse ostendendum. Genus *Reipublicæ* illi multitudinem ponunt ; Quæ licet materiae *Reipubl.* quodammodo competat, *Reipubl.* tamen, quatenus forma civitatis est, genus esse nequit, quippè quod ab ipsa ejus essentia petendum est, & à forma, quam *Respubl.* civitati superaddit. *Arnif. in Doctr. Pol. L. 1. c. 7.* Illa verò est *Τάξις*, quia per *Reipubl.* cives in ordinem coguntur, cum multitudo sine ordine confusiones pariat, & felici concordique vitæ obsistat. Quia autem ordo refertur ad unum primum, sic in *Reipubl.* ordine caput ac principium est summa potestas, quæ cœtera omnia sibi subordinat, Et hoc est vinculum per quod *Respubl.* cohæret, Spiritus fatalis quem tot millia trahunt : Nihil enim per se futurum, quam onus & præda, si mens illa Imperij Subtrahatur. Hæc cum perpendimus, simul incitamenta ad congressus, & ita Origines *Rerumpubl.* agnoscimus. De quibus tamen diversimodè jactant. *Bodinus* omnibus violenta ascribit initia. Alij Imperia merè Juris positivi esse asserunt. *Vitruvius* persuadere nobis conatur, homines prodigio atq; miraculo quodam convenisse, cum nempe primò ignem conspexerint. *Horatius*, homines beneficio Musices convenisse putat. Alii dicunt multos initio homines ferarum instar incoluisse nemora, sine ullo Imperio & ordine. Theologi nonnulli Civitatum originem scelus faciunt. *Cainus* namque commisso fratricidio *Hanochiam* urbem ab *Hanocho* filio dictam condidit, ut se

ut se homicida à talione defenderet, & prædator Latrocinia tuto 5.
deponeret. Ut verius tamen, si non clarius, rem aperiam, Ori-
ginem Imperiorum, secundum D D. multorum sententiam, aliam
Mediatam aliam immediatam pono. Immediata est, cum certa
aliqua gens, aut coetus hominum primum in unum corpus cer-
tasque Leges, aut formam regiminis coit. Mediata est, cum ex
pluribus Imperiis jam ante constitutis ac fundatis novum Imperi-
um & nova Respubl: oritur. *Boxhorn. P. L. 1. c. 2.* bene itidem Ori-
ginem Imperiorum distinxit. 1. In eam quæ est ex jure naturæ. 2.
quæ ex jure gentium. 3. Quæ ex jure Positivo.

Talis autem primæva origo non nudis fundamentis Philoso- 6.
phorum supra memoratorum eorumque conjecturis relinquenda,
sed insuper Fide historica stabilienda. Not. I. Primam Originem
à Deo esse, & à Divina ortum esse Providentia, Instinctumque co-
habitandi & propagandi genus humanum vi Civilis consociatio-
nis. Adeoque rectè censuerunt D D. in Statu integritatis futuras
fuisse Politias.

Not. 2. Quænam Imperii forma ante Diluvium atque Nim-
rodum viguerit, in incerto est, nisi quod constet vim Imperii pe-
nes ipsum Numen ob frequentia Oracula fuisse, Patriarchis ad-
ministrationem exercentibus.

Not. 3. Quod post Diluvium sub Noacho velut novo humani
generis conditore novum Imperium surrexerit. *Gen. c. 9.* Atque
cum crescentibus familiis locus paucioribus initio accommodus,
deinceps non sufficeret, multi Principatus, Dynastiæ &c. surre-
xerunt.

N. 4. Quosdam Imperii cupidine adactos, bello alios petiisse
atque armis subjugasse. Præcipuè Nimrodus, quem plerique
Belum Nini Patrem fuisse censent. Atque hinc constat violen-
tam non fuisse omnium imperiorum originem, quia ante tempora
Nimrodi fundamenta regiminis jacta fuere. Deinde Juris merè
positivi non esse Imperia omnia, Quia ex communi rationis usu
ortum quasi commune orbis Imperium & gentium Respubl: absq;
ullo certi loci respectu. Tum etiam ferarum instar non vixisse ho-
mines: alioquin caderet, civile animal hominem esse. Neque
aliter sylvas incoluerunt homines quam scelerum conscientia, pœ-
narum

narum metu, fuga Tyrannidis ad solitudinem confugientes, numero-
saque ibi sobole producta, successu temporis ita creverunt,
ut integræ gentes latrocinii viverent: Interim absque Rege & le-
ge vixisse protinus, nemo ut puto affirmabit. Constat de Germa-
nis qui tuguriolis & plaustris hinc & inde commorantes civilem
7 tamen societatem coluerint. Mediata Imperiorum origo est, &
nascitur ex causis magis Politicis & Specialibus, diciturque in du-
plici esse differentia, vel enim perdurant Imperia cæteris acci-
dentibus seu, ut loquimur, Incorporatis. Vel tolluntur, vel intereunt.
Exempla sunt si magna multitudo relictis patriis oris novas sedes
quærat, cum primis Seditiois tempestate, ubi sæpe hominū collu-
vies uni se associans novam Rempubl: condit. Sed hæc omnia magis
specialia, ideoque ex historicis pragmaticisque scriptoribus pe-
8 tenda. Hæcque de Origine, Diversitatem formarum quid pariat
adhuc sub Judice. Naturæ atque loco plerumque inscribitur.
Scimus enim Gentes alias esse iracundas, alias audaces, quasdam
timidas. Ita quis nescit Hispanos patientes, Gallos Impatientes,
illos lentos, hos præcipites? Bod. rem illustraturus *Lib. 5. de Rep.*
Exemplum ex Plutarcho ab Athenis petatum affert: Ubi, qui in
Astu editiorem urbis locum accollere, popularem statum; qui re-
gionem urbis humiliorem, Oligarchiam cupierunt; qui Piræum,
potiorem duxerunt plebis & optimatum temperationem. Simile
datur in Helvetiis. Quorum, qui montes accollunt, cæteris in-
venti sunt ferociores & bellicosiores, & statu magis populari ac
licentia fruuntur. Cæteri verò tractabiliore sunt, magisque
Aristocratiam probant, ac licentiam indomitam agrestium ho-
minum feritati congruentem arctioribus quibusdam legibus con-
9 stringunt. Hujus rationem præprimis habeat is qui Rempubl.
fundare, & fundatam servare velit. *Bod. de R. & Arist.* Alexan-
drum admonuit, ut Græcos paterna pietate in officio retineret,
barbaros verò Majestate dominandi. Non igitur pro ludibrio
hæc habenda ratio. Discent in posterum cautius Belgarum defe-
ctione piscari Hispani. Naturam enim Populi Politicus exploret,
secundum eamque leges ferat. Sicuti non Status est informandus
secundum Leges, sed Leges secundum Statum, ita leges naturæ
non natura legibus adæquanda. Testimonio nobis sit Henricus
tertius

tertius Gallia Rex, ille regnante in Gallia Fratre Carolo IX. in Regem Poloniae erat electus atque coronatus, sed cum mores Polonorum suis dissimiles nec perferre nec suis adaequare posset, domum se recipiebat: Poloniae enim Regis Potestas nimis est astricta, contra Rex Galliae absolutè regnat. De hodierna administratione loquor, multum & ibi olim valere Comitibus, deinde Pares, sed crescente Regis potentiâ, decrescebant Pares, ut quod Papa Clemens IV. de decollato Legitimo regni Neapolitani herede Conrado IV. in publico Neapolitano foro, MORS CONRADI VITA CAROLI, MORS CAROLI VITA CONRADI, idem ferè dici de Paribus Galliae possit, INCREMENTUM REGIS, DECREMENTUM PARIUM, INCREMENTUM PARIUM, DECREMENTUM REGIS. Quid Græciam ab Imperio Romano avulsit, quam quod Imperatores latini & Franci illorum moribus se non accommodare vel nequiverint vel noluerint. Quæ deinde ab ipso Carolo Magno & arte & Marte frustra tentata iterum conjungi: Ubi igitur armis parta retinere periculosum est, ibi tutius erit simulare atque manus dare. Ita Provinciæ Democratiam affectanti 10. magis aliquid indulgendum est, & Magistratus actiones suas ita dirigat, ut speciem aliquam libertatis Populi præseferant; Mentionemq; sæpe faciat libertatis ac legum fundamentalium, seq; eas semper salvas velle. Natura itaque ut & Ingenium Populi consulendum erit. Cum autem naturam mortalium tam perversam noverimus, ut magis ex aspectu quam re ipsa judicent, & ita sæpius aberrant in eligendis bonis, non pravis semper libidinibus sequendū, sed quod rationi convenientissimum perpendendum. Præsertim in eligendo statu Reipubl: ac Magistratus. Cujus diversitatem quidam 11. ex opibus æstimarunt. Ast errant & impingunt in Principia cognitionis Politices: Essentia enim Reipubl. non consistit in paupertate & in divitiis sed in personarum numero, quæ ad summam potestatem admittuntur: Et quia Respubl. est regimen summæ Potestatis, hæc autem in personis requiescit, variatur Respubl. si personarum numerus variat: Opes vero nullam in communicatione Majestatis important diversitatem. Uti etiam ad Magistratus officia nihil attinent: Legimus enim veteribus Historicis & aliis Autoribus quosdam de industria voluisse pauperes esse. Attilius semina spargebat, cum ad Dictaturam Populi Romani suscipiendam accersere-

accefferetur. Menenius Agrippa quem Senatus & Plebs pacis inter-
sefaciendæ Autorem legerant ita pecuniæ inops decessit, ut sepul-
turæ honore caruerit. Piaustus ab aratro ad Poloniam regendam
vocatus. Ridiculum ita videmus, ex Opibus diversitatem Reipubl.
petere velle. Qui autem distinctè Reipubl: species cognos-
cere, nec prolapsas cum veris exemplo *Polyb. l. 6.* confundere velit,
12. ei tres Primi status ob oculos ponendi. Vel enim Unus, vel mi-
nor, aut Major pars Civium summæ potestati præest: Quos *Taci-
tus l. 3. Histor.* his verbis, Cunctas nationes aut Populus, aut Primo-
res, aut singuli regunt, expressit. Sine ulla harum formarum non
cœtus aliquis socialis reperitur, nec in eo alia præter istas: Miscen-
tur quidem inter se & remittuntur, aut intenduntur: Sed sic ut præ-
ponderet semper aliqua pars à qua Jure ei nomen. Quæ autem ex
his optima? Diu hoc in lite *Lips. l. 2. Pol. c. 2.* difficile nec certum
de iisdatur judicium. Ipse *Tacitus Lib. 3. Hist.* solvit & non solvit;
Dilecta inquit ex his constitutæ Reipubl. forma facilius dari quam
evenire; aut si eveniat, non diuturna esse potest. Consultum itaq;
erit easdem in specie considerare, initiumq; à Democratia quam
plerique mortalium aspirant & optant facere.

CAPUT. 2.

De Democratia.

Democratia summum Reipubl. jus penes Populum aut majorem
partem Civium constitutum habet. Unde huic formæ, Reipubl:
nomen magis propriè convenire existimant. *Aristot. L. 4. Pol. c. 3.*
eam pro corrupta & minus recta ponit, & ita Politicæ opponit. Cum
autem in *l. 1. Rhet. c. 8.* ita usurpari videatur, ut utramque tam re-
ctam, quam corruptam sub se complectatur & à Politicis pro recta,
in significatione sc: accipiatur, retinere volui.

N. I. Hanc Reipubl. formam serius progressu seculorum
natam judicat *Buxhorn. In Instit.:* Primò enim vix alicujus gentis
fuisse, sed amore libertatis, aliis istis formis, alibi quasi successisse.
Unde tanto studio eam aspirare videmus plerosque. Quid enim
optabilius est quam sublato tyrannidis metu, in libertatem, ut
cuique à natura datam restitui? item quid laudabilius quam ut jus
omnibus

omnibus æquabile constituatur? Imò quid sublato potentiorum
Dominatu suavitate civili jucundius, & naturæ magis consenta-
neum optare possumus? *Bod. L. 6. de Republ.* Ast dulce bellum in-
expertis. Tyrannidem metuunt & factionibus se exponunt. Liber-
tatem à natura datam unicuique restituere volunt, sed maximè per-
dunt: Quod si enim naturalis libertas quam, Populares isti tanto-
perè prædicant, in Democratia locum haberet, certè nec legibus
ipsis, nec Magistratibus imperandi prohibendique locus relinque-
retur; Ast nusquam in Monarchia, nusquam in Aristocratia tot ac-
tam multi sunt Magistratus, quot in Democratia videmus. Ad
licentiam & voluptatem quarum plus conceditur in Democratico
quam ullo alio statu, respondet Imperator Constans tertius: Insa-
nia læta voluptas, & commune illud, Deteriores omnes finis li-
centia. Inde *Bodinus*. Teterrimus optimarum Reipubl. forma-
rum status Democratia est & *Boxhorn. Inst. P. l. 2. c. 8.* Democra-
tiam detrimentum publicæ Majestatis vocat. Rationi etiam con-
gruum est, Nam in Populi multitudine minor est & apparet, quan-
to magis elucet, cum non tantum cum paucioribus, sed cum uno
tantum communicatur. Verum enim verò ab iis qui de Republ. scripse-
re popularis Status minus laudatur, quam is, in quo ad unum Prin-
cipem, aut ad Optimates omnia referuntur. Siquidem in Demo-
cratia non juris sed utilitatis habetur ratio, non æquitas sed libido
spectatur: Generosi ac Divites vexantur, periculoseq; vivunt. Ita
Helvetij ante aliquot annos eiecere Nobilitatem. in *Chr. Helv.* Et
Argentineses legem tulerunt, ne quis summos in civitate Magi-
stratus adipisceretur, nisi ex Cerdonibus, coriariis, aut id genus for-
didis opificiis gentem suam accersere queat. *Bodinus. L. 6. c. 4.* secundo
in Populari Imperio mali dominantur & rerum imperiti judicant,
unde magna confusio & rerum perturbatio, juxta sententiam Darij.
Hæc sunt quæ movebant Megabyssum in *Oratione, quæ in Herodoto,*
Democratiam ex tribus bonis Rerumpt. formis perniciosissimam
dicere; Aliosque statuere Democratiam ipso Tyrannide pejo-
rem. Argumentantur tali modo: Si Tyrannis propterea est mala,
quia commodum privatum respicitur, sequitur eam Rempubl. pe-
jorem esse, ubi adhuc magis privatum commodum curatur, quam
in Ty-

B

in Ty-

in Tyrannide. Atqui subsumitur de Democratia, ubi magis en-
ratur commodum privatum quam in Tyrannide. In Tyrannide
enim unius hominis spectatur, in Democratia singulorum. Sane
in Democratia ferè spes non est forè ut reconvalescat Respubl. In
tyrannide spes est sita in obitu Tyranni. Tertio Notoriū est, in De-
mocratia faciliores esse seditiones: eamque proximam esse Statui
Anarchico h. e. Ruinæ Reipubl. Testimonia superfluent Athe-
niensium, Syracusanorum, Ephesiorum, ut & Carthaginensium.
Quarto novimus magnum Reipubl. munimentum esse consilia
haberi secreta, ob quam causam Romæ abrogatus est mos admit-
tendi in Senatum pueros; mulieresque in æternum seclufit sena-
tus. Non omittendum exemplum, quod occurrit, Q. Metelli
Coss. qui cum adversus Celtiberos bellum gereret, & subinde
alias atque alias regiones peteret; Interim omnibus ignota esset
causa subitæ ejus atque incertæ fluctuationis, interrogatus ab ami-
cissimo quodam, quid ita sparsum atque incertum militiæ genus se-
queretur? Absiste, inquit illud quærere, nam si hujus consilii mei
interiorem funicam consciam esse sensero, continuo eam crema-
ri jubebo. Illustrissimus Auriacus videbatur Flandros aggressurus,
invadit Brabantos, suum peculium Bredam sibi reddens. Vide-
mus itaque quantum intersit consilia haberi secreta. Ast in De-
mocratia vix possunt consilia tegi, quia multis communicantur:
Quæ verò à multis sciuntur, ab aliquibus saltem evulgantur.

N. 3. Dixi superius in Definitione Democratix, quod vel
penes Populum, vel majorem partem Civium summum Jus consti-
tutum habeat. Exinde duas habere species hanc Reipubl. formam.
elucet. Aut enim multitudini consultationes & Judicia (nullo ex-
istente Senatu) aut verò Magistratum deligendorum corrigendo-
rumque tributa solummodo est potestas: Ubi Populus retinet qui-
dem summum jus, sed per Magistratus à se constitutos omnia agit;
Et ibi Populus nescit se omnia posse, legibusque semetipsum devin-
cit, quod tamen extraordinariam potestatem non tollit. *Besold.*
in Synop. Pol. Prior species, quam liberam Democratiam dicam,
omnes secundum numerum censet, & nec generis, virtutis vel di-
vitiarum diversitas, inæqualitatem ibi inducere solet. Huic unica
proposita est libertas & Isonomia seu æqualitas Juris, indeque ibi
frecuen.

frequentantur Agrariae leges, & Magistratus non tam utilitati communi, quam placere multitudini studet. Hujus speciei exemplum olim praebuit Roma, ubi Populus summam habebat potestatem, & nullus ferè Civis morte puniebatur: ac licet Senatus sua auctoritate popularem licentiam haud rarò temperaret, multa tamen peragebat Populus nimis licenter. Respubl. Atheniensis magis adhuc Popularis fuit. Quorum conciones & concilia Anacharsis sine risu spectare non potuit; rerum enim agendarum summam populo ponere, furiosos verò quid agendum esset decernere consuevisse. Idem Status nunc apud Helveticas Civitates, & apud Rhætos, qui tamen non sua virtute, sed ope aliena, qui ad id odio Hispanorum fuerunt instigati, eum recuperarunt.

Posteriorem speciem, quam adstrictam appello & priori praefero, Genuenses amplectuntur, ut & Imperii Romano Germanici Civitates immediatae. Ejus quoque illustre exemplum Respublica Belgarum unitorum praebet: Ubi ab Ordinibus omnibus Deputatorum consensu, qui Hagae Comitum congregati sunt, cuncta administrantur; iique ut plurimum post triennium Domum revocantur, & alii submittuntur. Ex quo patescit, illas Provincias non foedere conjunctas, sed ita unitas esse, ut constituent Rempublicam unam.

N. 4. Ut cunque erit; Verum tamen est, tali modo libertatem quaerere, esse aureo homo piscari; Cujus abrupti jacturam, nulla compensare potest piscatura. Cum J. Lipsio libertatem maximam dico vivere sub Principe magno. Incommoda cetera quae premunt Democratiam narrare omnia, nec volo, nec possum. Satius sit, ab omni ævi sapientibus judicatum esse, Omnium, formarum gerundae Reipublicae ineptissimam esse illam, quam Democratiam appellamus *Boxhorn: in Instit. Pol. l. 2. c. 8.* Quid magis incommodum? quam ad pleraque officia uti Vicariis Magistratibus, qui tantam non habituri Reipubl: curam quam Princeps: quippe, hic curat Rempublicam ut suam, illi, ut alienam. Deinde aequalitas, quae in Democratia spectatur, requirit omnes admitti, & sic saepissime minus idonei officiis praeposuntur; & licet idonei fuerint, coguntur tamen iis se abdicare priusquam rationem bene administrandi didicerint, ut ceteris locum cedant. Accedit & illud, quod ubi consulenda est multitudo Populi, nihil exemplo, nihil

pro necessitate & occasione rerum, vix quicquam pro Publica Ma-
testate discerni possit. De Votorum corruptionibus non dicam.
Plato, Democratiam vocat nundinas venales. Quod testatur
Roma, Ubi omnia esse venalia, Jugurtha dixit. Magnus ille Bias
sapienti suâ, cum à populari homine interpellatus esset, ut statum
in Civitate popularem stabiliret, responsione, fac, inquit, tuam
familiam popularem, concludat: E Democratia quæ omnium
bonorum, fortunarum, ac Imperij æquationem proponit, Civita-
tum omnium interitum sequi, cum ne privata quidem familia re-
cte instituat, nisi uni summam Imperium detur.

CAPUT 3.

Aristocratia.

N.1. PERSPECTA Democratia ad Aristocratiam, quam Græcorum
sapientes Poliarchiam appellarunt transgredior. In qua
Primores imperant. *Tacit. l. 3. Histor. Arist. L. P. 9. c. 7.* Ubi Opti-
mi regunt. Cognomentum suum nanciscitur à virtute; Spectatur
verò hic ejusmodi virtus, quæ non tantum bonum virum bonum
civem, sed etiam bonum Magistratum facit.

N.2. Veluti autem Regnum diversimodè accipitur: Ita nec Ari-
stocratia uno tantum modo dicitur. Primo enim Aristocratia di-
citur, Ubi imperantes partim divitiarum partim virtutis ratione
assumuntur. Secundo, Ubi simul ad Divitias, plebem & virtutes
respectus habetur. Tertio, Ubi partim ad plebem, partim ad virtu-
tem respicitur. *Cell. L. 2. Pol. c. 4.* Verum quidem, Divitias tantum
accidens, & fragile bonum esse; ita tamen sese habent, ut ad au-
gendum publicum splendorem, externam pompam, conciliandæ
authoritatis gratia, quæ fulcrum rerum gerendarum, maximopere
faciant: licet solæ divitiæ solæque nobilitas in se nihil ad cordatam
Reipubl. administrationem tribuant: Ubi verò absq; respectu ge-
neris & fortunæ Imperium defertur, laudatissima dicitur Aristo-
cratia: Non enim cives tantum optimè in suam Rempubl. sunt a-
nimati, ubi virtuti locus, sed magis universi ad virtutis cultum
acrius animantur.

N.3. Est autem proprie Aristocratia secundum Aristotelem
Respu-

Respublica ubi pauci, plures tamen uno, (indivisim) summam habent potestatem Ad omnem itaq; Aristocratiam requiritur, ut uno plures imperent; Sicuti in Regno unus tantum Imperat; ita ubi cunq; debet esse Aristocratia ibi & uno plures debent esse Imperantes. Et hoc est, per quod Aristocratia à regno discernitur. Porro requiritur Paucitas. Pauci tamen sint, dicit. Differentiæ ratio inter Aristocratiam & Democratiam constituitur, quod itidem à numero Imperantiũ denominatur, Scil. quod imperantes pauci sint in statu Aristocratico. Verum cum idem in Democratia contingere queat, perpetuum hoc non est. Ut autem rem clariore reddam, sciendum erit, in Democratia pauciores etsi præficiantur, nihilominus tamen diversa erit ratio: In Democratia enim hi pauciores omnium nomine; In Aristocratia verò pauci suo nomine regunt. Democratici gestorum suorum rationem Populo reddere tenentur. Aristocratici aliorum securi, sibi soli pares.

N. 4. In hoc statu quamvis minus in sanæ Populi voluptati, nec, corruptibili aut abominandæ plebis licentiæ indulgeatur, tamen cum abnuo: Pacis enim interest, potestatem deponi in unum *Tacit. Lib. hist. 1.* In Paucorum, etiam bonorum, Imperio sunt omnia plena simultatibus & odiis mutuis: Unde cædes & seditiones. Principatus à bellis dissidiisque liber est. *Arnif. L. P. 1. c. 01.* Probat ratio, divisionem ducere ad corruptionem, contra conservari & consistere omnia in Unitate. Voluntates enim hominum variæ sunt. *L. 4. ff. ad Sc. Trebell.* & velle suum cuiq; est, nec voto vivitur uno, *Arnif. d. L.* Et notandum, quod in paucorum Statu pars minor Civium, in populari major imperat; In eo tamen conveniunt, quod qui summam imperandi jus habent, omnibus quidem sigillatim imperare possunt, collectim non possunt. Igitur Monarchia eò præstabilior ac illustrior est, quod unus universis & singulis imperandi jus habet. quod animadversione singulari dignum videtur *Bodino L. 2. de Repub. c. 7.* Saluti publicæ interest, Majestatem Reipubl. non oppressam, sed semper salvam haberi: Jam verò si multis communicatur tantò minus innotescit, quantò magis elucet, cum uno tantum communicatur. Et qui Paucos Aristocraticam illam Majestatem deferunt, (Ubi quidam sunt qui hujus status conservationem in paucitate probare volunt)

in Scyllam incidunt. Cum in paucitate potentia cujuslibet magis crescat, per eamque libido regnandi, undè odia, deinde bella, & excutere unus alium maximè conatur. Exemplo sint Julius Cæsar & Bibulus, Augustus Lepidus & Antonius: *De quibus Dion*: Difficile erat tres aut duos vivos æquali dignitate sublimes, cum bello tantas res adepti essent, concordiam servare: Omnis enim Potestas summa impatiens est confortis.

N. 5. Non multo minoribus factionibus Aristocratia exposita, quam Democratia est, si experientia pugnandum. Veterem adduco Romam, cujus discordantis Patriæ non aliud remedium fuit, quam ut ab uno regeretur, Tacit. in Annal. Simile dedit Genua, Anno CID. IDXLVII. Ubi in Aurias gravis factus impetus, Joanne Auria cæso. Conjuratiōnis Princeps Johannes Ludovicus Fliscus fuit; hic nisi in ipso tumultu, cum occupatis Genuæ navibus de trireme in triremem noctu transiliret, in mare delapsus demersus fuisset Aurias omnes expulisset, videatur Thuanus ad Anno CID IDXLVII. Similia inter Strozcos & Medicæos.

N. 6. Ast unius mens vix tantæ molis capax, & plures in consiliis plus possunt uno. Respondeo, Esse quidem ad sustinenda negotia validiores, sed etiam ad factiones & tumultus excitandos faciliores, & per consequens Reipubl: detrimento propiores. In consiliis quid valeant, expressit *Tacitus in Annal*. Illud ex plebe vitium, quod non simul; nec jussi conveniunt sed multi dies cunctatione cœnatiū absumuntur. Nec in commune consulunt, sed per Principes factionibus & Studiis trahuntur. Inde bene monuit *Spreng. in Syn. 7. P.* Aristocratiam quidem libertati magis convenire, ast plurimas turbas excitare, quibus aliquando Reipubl. non tantum imminuitur, verum etiam aliquoties tota absorbetur. Quemadmodum enim plures naucleri unum clavum non bene gubernant siquidem alter huc, alter illuc sua vela dirigit, inde sæpè evenit, ut tota navis una cum suis naucleris miserè fluctibus obruatur, sic etiam in Reipubl. Aristocratica sæpissimè contingit. Experti id olim Crucigeri in Borussia. Præstat igitur Rempublicam publicè esse felicem, tutam & divitem, quam singulos & privatos: Nam illa felice, & hi quoque servantur; his solum beatis, illa misera est, & tandè ipsi

ipsi evertuntur. Huc pertinet, quod rescripsit Imperator Antonius : Expediit Reipubl. ne sua re quis male utatur, quia singulorum civium facultates, copiae & divitiae sunt Civitatis. Mittas igitur Aristocratiam, ne mittas Rempublicam.

CAPUT 4.

De Unius Imperio

N. 1. **Q**uae me Unius Imperium omnibus praefere, movent, praecedentia jam dixerunt. Quod nimirum Civitatem, cujus universus status incolumis est, majorem utilitatem privatis hominibus omnibus offerre existimem, quam si singulorum civium felicitas privatim floreat, ipsa verò publica jaceat afflicta : Qui enim privatim feliciter vivit, si patria turbetur, ipsum quoque simul perire necesse est. Qui verò in Republ. florente, non adeò secundis utitur rebus is tamen in Republ. adhuc conservatur. *Boxhorn, in Disquis. Polit.*

Publica perdendo, tua nequicquam serves, Inquit imperator Justinianus, *in L. 1. Sub fin. C. de cad. toll.* Quod communiter omnibus prodest, hoc rei privatae nostraeque utilitati praefendum esse censemus. *Camer. in Medit. histor. C. 3. c. 49.* Curetur modo, ut plena sint horrea publica, nihil quicquam privati cuidam defuturum. Neque enim maligna rerum distributio, neque inops, neque mendicus ibi quisquam. Et cum nemo quicquam habeat, omnes tamen divites sunt. Nam quid diutius esse potest, quam adempta prorsus omni sollicitudine, lato ac tranquillo animo vivere ? Non de suo victu trepidum, non uxoris querula flagitatione vexatum esse, nec paupertatis filij metuentem. Nam in hoc Statu nepotum, pronepotum, & per quam longam posterorum suorum seriem generosi praesumunt victus esse & felicitatis securam.

N. 2. Sub Unius Imperio magis florere Rempubl. ex *Stephano Junio Bruto Lib. 7. de bello Gallie.* patet; hic enim cum prolixè aliquot foliis distincta officia & proprietates Regum & Tyrannorum recensuisset, tandem ita concludit : In summa, Rex Studet publicae utilitati. Rex curat Rempublicam ut suam, Plures ut alienam. Et sanè cum, (ut sunt homines) in illis statibus nusquam reperit

reperiri queat, qui omnibus in rebus utilitatem publicam spectet, inde nec diu consistere possunt, quia vix ulla tenus ejus ratio habetur? At ubi tamen utilitas publica prævalet, Rex & regnum. ibi Et plurimum Imperium maximum illud malum premit, quod (quamvis negotiis sustinendis plures validiores) arduum, semper eodem loci potentiam & concordiam esse. *Tacit. l. iv. Ann.* contra uno Imperante pacatissimum est Imperium, quia ex Unius sententia omnia cedunt, cæterisque spes Dominationis præciditur.

N. 3. Tria autem maximè Unius imperium hominibus tam odiosum reddunt. 1. ingenita omnibus cupido libertatis & Juris cum cæteris civibus æqualis. 2. Ipsa Potentia, cui facile invident alii. 3. Denique ipsorum imperantium ex præsentibus bonis insolentia in alios & præsertim subditorum. Ad primum satius responsum, puto in præcedentibus, quod libertatis parum præter nomen assequantur, & omnes æquales detrimento Reipublicæ sint, cum Vulgus mobile sit, & facile probet, quod antea damnaverat. secundum oritur ex innata invidia, & detestanda imaginatione, quod quilibet jure sibi omnia deberi existimet. Ad malitiã tegendam proferunt Nomen Monarchiæ seu Regni auditu horribile esse: Cum tamen penes unum summam Reipubl: potestatem esse, conducibile omnium maximè. *Daneus in Aphor. Polit.* Facilius enim unus quispiam vir bonus, quam multi. Multos semper Probos, consentaneum vix est. Ac si quis etiam vitiolus solus imperium teneat, tamen pluribus sui similibus anteferendus venit. Cujus rei fidem facere possunt res gestæ Græcorum & Romanorum, Præstantiora longe & plura sub Regibus, quam sub populari Imperio, Urbes ac privati cives beneficia adepti fuere, & adversa minus in Dominatum unius, quam in plebeja cadunt imperia.

N. 4. Si ab Origine progressum facerem, quis non noverit, Unius Imperium esse antiquissimum testantibus *Arist. Salust. in Beol. Catal. Cic. l. 3. Justin. L. 1. Hist.* Quamvis non vetustate, sed ratione & usu pugnandum, cum sciamus recentiora sapissimè præcellere vetustissimis. *Epaminondas* Unicam Civitatis defendendæ viam esse dixit, si unamini consensu & consilio omnia tractarent cives. *Polyp. L. 4.* Quis igitur non videt Unius præferendum? Ubi unus Rex à se non dissentit, cæterosque si dissenserint ad concordiam

cordiam redigere potest, dum in, erim dissensionibus omnia turba-
ri in multorum imperiis necess e est, consentit *Tacit lib. 1. Annal.* Ubi
unum imperij corpus, unius animo regendum, putat. Videmus
bestias utpote apes sequi suum Regem; Videmus unum Patrem fa-
milias suis imperare Domesticis: sic corpus una regitur anima, Re-
spubl. verò assimilatur corpori. E, rectius regitur ab uno quam à
multis. *Spreng. Ex. Sy. J. P.*

N. 6. Unius autem imperium diversas suas habet species, di-
versas dico, quia Monarcha imperat, Rex regit, Dominus verò do-
minatur. Ultimam rejicio, & secundam priori præfero, cum mitius
sit regere quam imperare. Monarcha pro lubitu imperat, Rex se-
cundum leges regit. Monarchas Mars, Reges Deus dedit. Ex jove
sunt Reges, clamat Callimachus. Rex Deus quispiam humanus est,
Plato. Regnum res inter Deos hominesq; pulcherrima. *Liv. 1. 26.*

N. 7. Est autem regnum, uti ab Aristot. definitum, Respublica
ubi unus summam habet potestatem, & primario respicit ad com-
munem utilitatem. Summa potestas maximè in Rege requiritur,
ut quicquid boni ei placeat, legis habeat vigorem, vitæ necisque
jus maximè obtineat. Unde patet Regnum Laconicum improprie
tantum dictum fuisse regnum. Quoniam Reges jus vitæ & necis
non nisi cum bellum gererent, obtinebant. Regem enim summa
& absoluta Potestas facit: *Salust. in Jugur.* impunè quidvis facere,
id demum est Regem esse. Qui Rex est Regem maximè non ha-
beat, *Martialis I: Lips.* Is demum Rex qui suum honorem non habet
à superiori. Quamobrem Cosmus Medicus Florentiæ Dux Regis
titulum deponere coactus à Maximili secundo; Quia Florentino-
rum ab Imperij Romani Majestate dependet. Et ita legimus, Pau-
lum Æmiliam Persei literas, quibus se jam prostrata & regni spe
amissa, Regem appellaverat rejecisse, nec referare voluisse, nisi
prius Regiâ dignitate abstineret, quam in eum tantum convenire
dixit, qui summam potestatem haberet, nullius Principis inferi-
orem. Sic Alexandri Duces sibi ipsis Diademata imposuerunt:
Et Premis laus cum ad summam Potestatem regni Poloniæ perve-
nisset, Pontificis aut Imperatoris rescriptum ulterius non expecta-
vit. Porro requiritur ut Rex respiciat ad communem utilitatem, 8.
Nam qui rectè faciet, non qui Dominabitur, erit Rex; *Auson. In.*

C

Monosol

Monofol. Inde definit Arnif. Regnum, quo dicitur *Monarchia in qua*
Salus subditorum maximè procuratur: Hoc autem fit, quando Rex
subditis sua cuique relinquens bona propria, secundum Dei, na-
turæ, suasque ex æquo & iusto conditas leges imperat. Ii in Reges
primum electi consensu Populi, qui in alios benefici; velut qui eos
ab incurfu ferarum, vel ab injuria aliorum hominum defendere,
vi corporis aut prudentia animi solebant ac poterant *Polybius*.
Moderatori Reipublicæ beata civium vita proposita est, ut ea opi-
bus firma, copijs locuples, gloria ampla, virtute honesta sit. Cic.
de Rep. Verum enim verò hac una in re maximè abit à Tyranno,
quod Tyrannus suum ipsius commodum spectat & quærit, at Rex
subditorum: Tyrannus naturæ leges proculcat, Rex amplectitur:
Hic religionem, justitiam ac fidem colit, Ille impietate, injustitia
& perjurio delectatur, imò omnia sua studia ad Reipubl. detrimen-
tum confert; Contra Rex omnia sua studia ad Reipubl. salutem.
Unde ab Homero Pastor Populorum dicitur, cujus est tondere
Populum, non deglubere. Abominandum est symbolum Caligulæ,
Utinam Populus unam haberet cervicem. Tu (enim) civem Patremque
geras; tu consule cunctis. Non tibi: nec tua te moveant, sed pū-
blica damna. *Claud. ad Honor.* Scias quisquis hoc nomine gaudes, ci-
viū non servitutē tibi traditam sed tutelam: nec Rempublicam tuā
esse, sed te Reipublicæ *J. Lip. l. 2. Pot. c. 6.* Non eligitur Rex ut sese
molliter curet, sed ut per ipsum ii, qui elegerunt, benè beateque
agant. *Seneca de clem.* legimus, Persas Cyrum, qui Medorum Po-
tentiam fregit, Regem appellasse, Cambysem Dominum, Dariū
verò Mercatorem: Quia Cyrus Major summa charitate suos am-
plexus est; Filius imperandi severitate formidabilis fuit: Tertius
tributa ac vectigalia prius inaudita à subditis extorsit: Reges enim
infirmiorum ac imbecilliorum adversus robustiores ac violentos
tuendorum gratia instituti sunt Vid. *Herodot. De Dejoce in Regem*
Medorum electo. Hinc Alphonsus Rex Hispaniæ in Symbolo, Pel-
licanum pectus sibi fodiens & sanguine pullos suos alens pinxit,
& adscripsit, *Progrege & lege*, significans has esse duas justas bello-
rum causas, depulsionem latrociniorum à cordibus, animis & cer-
vicibus subditorum, & depulsionem blasphemiarum. Potestas Re-
gi summa datur, ut Populi commodum, non suam voluptatem
curet.

curet. Licet quidem quod lubet; Sed dum omnia possit, sola cre-
dat licere laudanda. Malus ille qui ex magna fortuna licentiam,
tantum usurpat. *Tacit. L. 4. b. 5.* Soluti sumus legibus & tamen se-
cundum leges vivimus Antoninus & Severus. Digna vox est Ma-
jestate regnantis se legibus alligatam profiteri. Quo alludit illud
Günth. L. 8. Ligur.

— *Nam nihil ut fatear magis esse decorum,
Aut Regale puto, quam legis jure solutum,
Spontè tamen legi lese supponere Regem.*

8. Cum autem talis Severus rara avis in terra: Natura enim hu-
mana eo præsertim laborat vitio, ut mores plerumq; cum honori-
bus immutet. Exempla superfluunt de Tiberio, Heraclio Impera-
tore ultimo à milite electo & multis aliis. Unde *Tacit. L. Hist. 15.*
Initia Magistratus plerumque meliora, at finis inclinat. Igitur
J. Lips. l. 2. Pol. c. 10. non malè putat, Principem legibus illigandum
esse, ne quidvis ei liceat; Intelligit tamen hoc de justitia Principis,
quam definit, *Virtutem jus & æquum in se inq; alijs firmiter servan-*
tem. Quæ obstrictio Regiam Potestatem non minuit, quia sceptro-
rum vis tota perit, si perdere justa incipit *Lucan. L. 8.* Sed potius
firmat. Jus & æquitas vincula civitatum, Cicero in Paradox. Et fa-
cit verè Regnum; Remota enim Justitia, qui sunt regnat, nisi ma-
gna latrocinia. Nec imminuit Potestatem regiam, si eâ ratione Rex
à subditis Regnum agnoscere dicatur. Uti enim Cæsar nulla in-
convenientia Galliarum Regis vassallus esse posset, *vid. Herm. Vult.*
L. 1. feud. c. 4. n. 4. Hotom. Illustr. 9. 35. Buxtorf. in A. B. 77. lit. B.
Ita & Regis salva manet Majestas, etsi Regnum à subditis agnosce-
re profiteatur. Quis Woldemarum non verum exinde dicat fuisse
Regem, quod in literis summo Pontifici transmissis inseruerit, re-
gnum se à subditis habere? Non autem de Potestate regia mihi ea-
mens est quæ antiquis Saxonum Ictis, qui canonem illum, Rex non
habet parem, Limitarunt, in Justitia exhibenda; sed in Justitia su-
scipienda eum minimū de regno dixerunt. Nec uti illud in speculo
Saxonico, quod consecratum fuit ante adventum Normannorum:
*dū canonē hunc; De factis Regnū non debent nec possunt Justitari nec
privata persona disputare, ita limitarunt: Veruntamen Rex in Populo*
C 2 superi-

superiores habet, qui ei frenum ponant. Sed Regi quæque licere honesta & Reipublicæ utilia, Ad cuius interesse quicquid constituit, sanctum sit, h. e. Sacrilegii instar erit de illo disputare: Cum publicum, juxta illud

Publica privato non cedant commoda lucro.

omnibus præponi necesse est. Et illuc respicit c. 8. *Samuelis lib. 1.* nimirum necessitate urgente quæque licere ad salutem publicam suscipere. Non verò luxus & ambitionis gratia: Siquidem eligitur Rex non sui, sed Populi gratia, Ut Justiam unicuique reddat, Populumque tanquam pater curet. Sin minus, non qui dominabitur, sed qui rectè faciet erit Rex.

CAPUT. 5.

de

Electione & Successione.

N. 1. **S**tatum Reipublica Convenientissimū Regnum esse in præcedentibus demonstratum puto. Notoriū est, quod ad illud via datur duplici. Vel eligitur Rex, vel succedit. Extra has obliquæ viæ, nec faustæ: Nemo enim unquam Imperium flagitio quæsitum bonis artibus exercuit *Tacit. l. 1. hist.* nec diu exercuit, quia nulla quæsitæ scelere potentia diuturna est, *Cnrt. lib. 10.* Successionem, *Justus Lips. L. 2. P. c. 4.* dicit esse cum Princeps è Principe nascitur. Electionem, cum spreto natalium jure, suffragiis designatur, Utraque & Electio & Successio est laudabilis. Quæ verò illarum præferi debeat, celebris olim hodieque est agitata quæstio, neque adhuc satis convenit inter civiles sapientiæ Doctores.

N. 2. De Priori *Tacit. l. 1. hist.* Electio optimum quemque invenit. *Boxhorn. in Dissert. de Elect. & Suc.* Quanto, dicit, virtus perfectior est natura, tanto & Electio præstat Successioni. Quippè Electio secundum & propter virtutes tantum instituitur; Successio verò tantum per naturam *Paulus de Iuanicze in Instit. Pol.* Electio dilectum facit, & Principi gloriosior est: Callidè Tiberius dabat famæ, ut vocatus, potiusque electus à Republica videretur, quam per uxorium ambitum & senili adoptione irrepsisse. Generari enim ac nasci Regibus fortuitum, nec ultra æstimatur: cooptandi Judicium.

eiū integrum, & si velis eligere, consensu monstratur. *Tacit. L. 1. hist.* Contrā in Successione non qualis optatur, sed qualis offertur, bonus, malus, aptus, ineptus ad regiam dignitatem admovetur: Undè profectò magnum Reipubl. imminet discrimen. *Boxborn. ut & Bronchorst in Aphor Polit.* Stultum dicunt, progressum à bono Parente ad filium facere: Commune, & satis experientia probatum, *Heroum filii noxa.* Viri enim Magni aut sine liberis decessere, aut tales habuere, quorum abortus optabilior quam partus. Ad hæc Principes qui eliguntur, continuo ad alias atq; alias pro libertate subditorum repertas Leges possunt obstringi, qui succedunt, non item. Electus accipit Imperium ab eligentibus; succedens à Parentibus, unde quis proprium istud habet, neque tanta affectione prosequitur subditos. Electo enim amor subditorum cognitus jam est, ut pote à quibus volentibus est receptus. Cæterum infantia Principis sæpe aditum exteris, aut ipsis fortè tutoribus aditum præbet ad imperium vi invadendum. *Ve regno, cuius Rex puer est.* Captatur mors Reges ab agnatis, qui cum spem successionis secum quotidie in fibris ferant, vix expectare possunt fata imperantis.

N. 3. Pro Successione militant; Opportunos magnis conatibus transitus rerum. Minori discrimine sumi Principem quam queri. Petere alio ex Orbe Regem externis moribus infectum inconsultum esse, in Primo capite demonstravi. Interregnum periculosum esse docuit magnum interregnum Imperij Romano Germanici. Ast per Successionem continuari Imperium: Cohiberi pravas aliorum spes, si Successor non sit in incerto. *Tacit. L. 1. hist.* Hæc cum demonstraret Gustavus Erichonius Rex Sueciæ, primus familiae Trollorum ab Ordinibus impetravit, ut Suecia ex electivo regno fieret Hæreditarium. Et charitas & amor utrinque major ubi fortuna regnandi in una Stirpe consenuit. Regum præteritorum reverentia adeo vivit in posteris, ut vel cunæ puerorum in purpuram natorum tacita confessione fortis nostræ nos tangant, nec iis parere indignemur, quos priusquam lucem subeant, scimus nasci imperent. *Barcl. Arg. L. 1.* Facilius obtemperat Populus Domino, cui jam obtemperare consuevit, filiis q̄. patrem representantibus, quam ei, qui fortè ex vili conditione ad Regium fastigium eve-

hitur. Egredere eum superiorem, quem antea habuerat parem, aut inferiorem. Accedit & illud Scholastici: Successionem esse modum naturalem, Electionem artificialem, Sed inquis, naturalia non semper preferuntur artificialibus: Elaborat enim ars opus suum, sæpe accuratius, quam natura: Imo deficit interdum natura tam in naturalibus quam moralibus. Resp. Successio ita est naturalis, ut simul sit artificialis, vel artificiali modo non repugnet.

N. 4. Nonnulli inter successiones discrimen interponunt, quarum alias simplices, alias compositas dicunt. Simplex est, quæ sine ulla suffragatione populi, & civitatis consensu est; & hanc in tyrannide exerceri statuunt. Sed à ratione planè abluunt, quod Successio illa simplex Tyrannidem secum trahat. Principes enim, non Tyranni dicendi sunt, qui ejusmodi ratione ad imperium extolluntur. Composita laudatur omni Electione eò melior, quò certior; Eò tutior, quo multorum sapientia & consilio sanctior redditur: Præter jus enim naturale sanguinis, consensum Civitatis, directionem legis, juramentum, consilium, aliaque ejusmodi, admittit. At non dicam, quod absurdum sit Successionem compositam vocare; Quippè vera electio & vera Successio pariter concurrere non possunt. Sed quis non videt, omnes illos ritus & circumstantias nihil aliud esse, quam libertatis Ordinum Regni vanam speciem, larvam & fucum? An non eandem quoque Successionem, quam fingunt compositam sequuntur mala, quæ ex simplici oriuntur. *Boxhorn, de Elect. & Succ.* Quid ergo conclusi? *Plinius in Paneg.* judicet: Imperatorum omnibus eligi debere ex omnibus. *Tacit. l. 4. Hist.* Cum successione mores non discernantur, Suffragia & estimatio reperta, ut imperatori vitam famamque penetrarent. *Just. Lips. l. 2. P. c. 3.* Electionem judicat antiquiorem, successionem tamen receptiorem, & aspectu aliquo meliorem. Ego ex prioribus allatis rationibus, Electionem Nobiliorem, Successionem aspectu aliquo meliorem.

N. 5. Tutius autem judicatur in Electione, quod præcipui tantum ordinis, qui est Nobilium, suffragio peragatur; si enim omnes admittantur Electio sine summa confusione peragi non possit.

At totius convocati Ordinis suffragijs Principem creare, quam paucos Electores deligere præstabit. Quippè pauciores vel muneribus vel promissis facilius corrumpi possunt. Et quamvis mul-

vis multitudo ad consensum tardior, Electio tamen majoris pariter suffragiis absolvi potest, ut Reipublicæ vacuæ & laborandi consulari: utque omnibus motibus & dissensionibus imponatur finis, Nec major vis & autoritas est tribuenda suffragiis illorum qui eminentioris fortunæ. Quod maximè observatur in Polonia si autem eligentes discordes sunt ac hæsitant inter plures, qui ingenio, virtute, genere opibusque pares digni Imperio offeruntur, Sortitionem offero. Nihilominus enim Electio in suo vigore manet. Quippè Sortitio accessorium tantum, cui præcedit Electio.

CAPUT 6.

de

Conservatione Regni.

N. 1. **E**Xposita optima Reipubl: forma, operæ præteritum erit adjicere aliquid de conservandæ modo: Non minor enim est virtus, quam quærere parta tueri. *Francisc. Patrit. in Dialog. Hist.* Ubi jam acquisitum est imperium, super est ut conservetur. Conservatur autem iis artibus facillimè, quibus initio partum est. *Salust.* Quibus modis acquiritur Imperium, iisdem etiam conservatur & augetur.

N. 2. Modi, quibus acquiritur ex *sine* Electionis & Constitutionis Regis, quæ est Beatitas Civium judicantur. Ita enim Seneca, Rex non eligitur ut sese molliter curet, sed ut per ipsum ij qui elegerunt bene beateque agant. Inde *Claud. ad Honor* Tu civem patremque geras; tu consule cunctis. Non tibi: nec tua te moveant, sed publica damna. Summus Magistratus sic Imperium ut propriam familiam, eodemque animo & affectu curet. *Philip. Cominens.*

N. 3. Duo autem ad bonum publicum maximè conducunt *Virtus, & Prudentia Principis.* Est illud extra omnem aleam, maximum esse momentum Virtutis, maximum quoque Prudentiæ. Cum illa inter omnem fortunam prosperam & adversam recta incedat; hujus verò tanta in omni negotio sit necessitas, ut sine ea
virtus,

virtus, ceu palabunda erret, nec honesti aciem attingere valeat. *Barl. in Diss. de B. P. Just. Lips. in l. 2. Pol. c. 7.* Duo inquit sunt quæ legitimum & numeris suis absolutum Principem faciunt: Prudentia & Virtus. Illa utin Actionibus ejus eluceat, hæc in vita. Qui plane diversus à Nicolao Machiavello Florentino, viro ingenij perspicacis, at honesti perversissimo æstimatore. Is in suis de Principe ac Republ. libris, istiusmodi format Reipubl. Rectorem quem prudentia quidem insignis commendat, sed virtus probitasque pessimo divortio destituant. *De quo Barl. d. l.* Monstrum Principis adornari dicas, non Principem; Impostorem, non Patriæ Patrem; pro pastore populorum, vaftrum insidiatorem, astutum commodorum suorum cauponem, & vulpem purpura indutam, cui scelus omne modo prosperum & felix pro virtute sit, & ipsa religio mercimonium lucrandi illud unum, quod sibi utile putet. Nulla etenim Principis prudentia sine virtute, neque magis alteram ab altera in Principe Optimatibusque separandam censeo quam quæ divelli nec natura, nec lex, nec ratio nec Deus ipse permittant.

N. 4. Convenit autem virtus Regi. *I. ex Decoro*: Quia ita decorum est, ut probitate emineat qui dignitate. Cyrus non censebat convenire cuiquam Imperium, qui non melior esset iis quibus imperaret, Rex constituitur ex idoneis aptisque ob eminentiam virtutis aut actionum, quæ à virtute. *Arist. l. 5. P.* Virtus enim sola & unica est, quæ affectibus ratione imperat, & luxuriantes animi motus in ordinem cogit. Hominis peculium est & depositum peculiare, media incedens inter divinitatis cœlestem excellentiam & irrationalis creaturæ terrestrem ac ignobilem sortem. Quod si ita est? utique in Principe eam non esse solum, sed & eximiam esse oportet, tanta quoque excellentiorem, quanto inter homines conspectior est, quisquis imperat. *Barl. in diss. de B. P. Secundo. Ex fama.* Quæ parum pura, si non vita *Just. Lips. L. 2. Pol. c. 7.* Ea verò maximum ad Rempubl. adfert momentum, quæ facillimè vacillabit, si à vitæ integritate & virtutis præcepto recesserit, qua vacillante labascit ipsa Soliorum Majestas, & evilescit Sceptrorum reverentia. Igitur jure cavere debet, qualem famam habeat, qui qualemcunque meruerit magnam habiturus est: Omnia enim facta dictaque Principis rumor excipit. *Sen. de Clem.* Nec magis
cum,

eum, quam Solem latere contingit. Principis flagitia non magis latere possunt, quam in ore ipso ac vultu foedissimus cancer: Nam, regiae fortunae sublimitas Regum actiones obscuras esse non patitur. *Bod. de Republ. 4. c. 6.* Quia magno imperio praediti in excelsa vitam agunt, eorum facta cuncti mortales novere, *Salust.* Et invisum, semel Principem, seu bene, seu male facta premunt. *Seneca. Inde Tacit. L. 1. Ann.* Principis res magis famam quam vistant. Plerumque evenit ut qui Principes famam hominum contemnunt, iidem etiam contemnant virtutes, & praclarum quippiam, dum vivunt, agere negligent. *Daneus in Aphor. Polit.*

Tertio. Extremi. Nec potest stare sua imperio incolumitas ubi virtute non nisi ad sordidum questum & nundinationem utitur Imperator. *Barl. in f. d.* Ubi non est pudor nec cura juris, Sanctitas, Pietas, fides, Instabile Regnum est. *Seneca.* Sit ante oculos Nero, & qui alij Tyrannorum, quos sua immanitas, sua luxuria, cervicibus publicis depulere: Si Rempublicam recte instituis gerere, virtus tibi cum civibus communicanda est. *Plato.* Ea enim Principum est conditio, ut quicquid faciant, praecipere videantur. *Vellej. Paterc. de Augusto.* Recte facere cives suos Princeps optimus faciendo docet. Cumque sit Imperio maximus, exemplo major est. Nam Populus in Regem tanquam in edito loco positum & in clarissima luce versantem, oculos conjiciens, omnia curiosè & diligenter inquirat, quid agat, quid dicat, quemadmodum vivat: & in illius animum quasi per rimulas inspicit. Vitia non solum Principes concipiunt sed etiam in Civitatem infundunt, plusque exemplo, quam peccato nocent. *Cic. Unde Plato.* Non tam imperio nobis opus est, quam exemplo: Nam Regis ad exemplum totus componitur orbis. Quales in Republ. Principes sunt, tales reliquos solere esse cives. *Cir. in Ep.* Plerumque accidit ut ij qui subsunt, mores eorum exprimant, sub quorum Imperio degunt. *Camer. Cent. 1. c. 66.* Est autem subditis omnibus quasi lex ab ipsa natura insita, ut omnia Principis dicta, facta, gestus, mores accuratissime imitentur; atque in id unum intentos habeant oculos, Studia, mentes, ut ejus singula vitia, virtutes, omnem denique corporis & animi habitum ipsis animis & mentibus expressum habeant; ut rectissime *Plinius* vitam Principis censuram appellaverit,

D

eamque

eamque perpetuam ad quam dirigimur, & ad quam convertimur,
Ita cum Principe laborat universum regni corpus. Ad honesta
cum praeit sequimur; ad vitia itidem. Phoebæ instar lampadis
est. Hæc cum serena, orbem irradiat, cum nubibus objectis
flagellatur, eundem fœda caligine involvit. *Barl. in f. d.* Da Prin-
cipem piûm, religionis ac Sacrorum cultorem Studiosum; dabo
plebem, quæ optimum hoc Principis sui exemplum legem esse ar-
bitrabitur. Da versipellem, quiq; religioni, quam erroneam no-
vit esse, ad hæere simulet; dabo plebem simulandi & dissimulari-
di peritissimam. Da crudelem, tenacem raptorem, fœdifragum;
dabo Populum, qui regium esse putabit etiam illa sectari, cum ex-
pedire putabit. Franciscus major Rex Francorum, & Mansor Africae
ac Hispaniarum Imperator, alio quidem uterq; tempore ac loco,
bonas artes ac disciplinas incredibiliter amplexatus est; repente
Principes Patrij, nobiles sacerdotes, milites, opifices, omnis de-
niq; ætas, omnis Sexus tantis Studijs omnium artium ac disci-
plinarum scientiam profecuti sunt, ut nullis unquam seculis, nul-
lis usquam religionibus tanta Doctorum hominum seges, quam
sub illis Principibus existisse videatur, Infirmus itaq; Reipubl. Status
sine virtute; cum eâ firmus & felix. Ad exitium natæ hæ voces,
Sanctitas pietas, fides: privata bona sunt. Quâ juvat, Reiges cant.
Senec. Optima imperij decora sunt, honestas, fides, probitas,
Sanctitas, & recti tenax simplicitas: Hi Satellites principem in fo-
rum, hi in Curiam comitentur. *N. S.* Ante omnia autem Regi cutæ sit
cultus Dei. Rex quidem summus hominum, & omnia mortalie
infra magnitudinem ipsius jacent. *Tacit. L. 14. Ann.* Supra vero
ipsum, Deus qui illum evexit, *Test. S. S.* cujus benignitati, referen-
da gratia, quod summæ rei impositum, in proximo sibi fastigio col-
locaverit; Simulq; invocanda ut conservet fortunam suam nimis
lubricam. Arduum enim & subjectum fortunæ regendi cuncta o-
mnis Summis negatum est stare diu: Vel à Deo propter abusum feli-
citatæ immediatè summis calamitatibus vel ab hominibus magnis
bellis, sive ex invidia sive ex metu statim affliguntur; *Herod. die Pol-
gerat. vo.* Ita Pylocratem in cruce mortuum | Legimus, Bajazetem
in cavea. Dionisium in Schola, Boleslaum P. R. in culinâ. Quanto
igitur

igitur plus adeptus sit tanto se magis in lubrico *Tacit. Lib. 1. Ann.*
Rectè Dion. Prusensis in *pr. praecept. cegior.* Instituit Reges : Deos
inquit, colant & venerentur : Deinde homines curent & ament ;
si & ipsi redamari cupiunt : Et *Aristoteles L. 5. Pol. c. 11.* addit rati-
onem quare Principes pietati maximè Studere debeant, quia obe-
dientiores hebebunt subditos, quippe, qui putant Deos vindica-
turos si quid in Principem pium peceaverint, *Nicol. Papa. L. 2. q. 1.*
Negat, Lotharium verum fuisse regem, propter adulterium cum
Gualdrada commissum. Sed puto pietatem amplectendam esse
Principi, quatenus Christianus est, & non ad officium Politici, sed
Theologi pertinere, quam Politicus semper praesupponit, ipse verò
occupatus est in ijs virtutibus quæ Regi insunt ut Regi. Alioquin
Cyrus, Darius, Alexander M. Augustus, Trajanus, quia Christi-
anos persecuti sunt, & cœteri vera pietate destituti Reges non es-
sent, nec Constant. M. Carolus M. Casimirus M. qui permultis no-
tabilioribus vitijs se conspurcarunt. Proprium autem Regis offici-
um ab ejus persona desumi debet, quæ publica est, & consistit in
gubernatione subditorum. *Virg. L. 6. Æneid.* Tu inquit, Anchi-
se, regere imperio Populos. Romanè memento ; hæ tibi erunt
artes paci quæ imponere morem. Parcere subditis, & debellare
superbos. quem versum *Jacob. vi.* Rex Britannia filio suo in *pr. lib.*
2. & in fine, L. 3. Inst. Reg. commendat. Idem *Seneca in Octav.* sed
adjectis pluribus : Consulere patriæ, parcere afflictis, fera cœde ab-
stinere, tempus atque itæ dare, orbi quietem, seculo pacem
suo.

N. 6. Virtutis species quasdam magis necessarias quæ eminent
et propriè Regnum sibi postulant in regno, fatetur *J. Lips. L. 2. P.*
c. 10. Sunt quædam dicit ut immuta sidera, quædam ut magna. In-
ter magna luminaria habet Justitiam & Clementiam. E quibus il-
lam uti Solem facit. Qua nisi Imperiorum omne corpus illuceat,
tenebræ in ijs, tempestas, nimbi. *Cicero enim L. 2. Off.* huic tantam
vim ascribit, ut nec ij quidem qui scelere ac maleficio pascuntur,
possint sine ulla particula justitiæ vivere.

§. 1. Vetustissimi mortalium nulla adhuc male libidine corru-
pti, sine scelere eoq; sine pœna aut coercitionibus agebant, & ubi
nihil contra morem peterent, nihil per metum vetabantur. *Tacit.*

L. 3. Ann. Ast mox leges egregiæ, exempla honesta, ex delictis aliorum nata. Maximè fama celebravit Cretenſium, quas Minos: Spartanorum, quas Lycurgus; ac postea Atheniensium, quas Solon præscripsit. Et autem legum ferendarum potestas maximè Regis cujus Summæ potestatis est imperare, quod magna fit ex parte legibus: Nullam enim vim habituras, nisi munirentur auctoritate illius, qui plenitudinem Imperij possidet.

§. 2. Præscindunt sibi hoc Majestatis caput illi Principes qui jure jure jurando promittunt subditis, se nihil ex privilegijs vel LL: mutatueros, aut innovatueros; seu qui LL: caduciaras ferunt, cum clausula, in perpetuum valituras Successoris enim potentia nequit Antecessoris statutum præjudicare, nec tenetur, qui cum summa potestate est, Antecessoris acta confirmare. *L. 2. C. de Vet. Jur. e-nucle.* Imperator posterior prædecessoris sui factum abrogare potest. Quæ enim benè Statuta, propter honestatem servanda sunt Successori, non propter vim legis.

§. 3. Respublica autem nullum firmiter aut Stabilius fundamentum habet quam justitiam; Eam Princeps in se, inque alijs firmiter servet. Primum ejus munus est jus reddere; Hæc causa ob quam creatus, ut suum cuique detur, servetur. *Cic. L. 2. Off.* Fruendæ justitiæ causa olim benè moratos Reges constitutos. Quid enim aliud quam contra vim & manuariam illam Legem inventi & investiti isti, ut essent, qui summos cum infimis pari jure retinerent? *J. Lips. L. 2. P. c. 11.* Hac una reges olim sunt sine creati: dicere Jus Populis, injustaque tollere facta Hesiod. Principes instar Deorum sunt: Sed neque à Dijs nisi justæ Supplicum preces audiuntur, neque quisquam in urbis templa perfugit, ut eo subsidio ad flagitia utatur. *Tacit. L. 3. Ann.*

§. 4. Non tamen omnium negotiorum Judex sit: Ubi autem conventus ac judicia possunt, gravis, intentus, severus, & sapius misericors. Objecta crimina pro approbatis non habeat: Sed cuique defensio relinquenda: Nihil reum prohibeat quominus euncta proferat, quibus innocentia ejus sublevari, aut si qua sit iniquitas, accusatoris, coargui possit. Nec in auditos damnet: Imò advocatum quandoque reo permittat quamvis secus placeat. *J. Lips. & Colum. L. 1.* putat sine causidicis satis felices olim fuisse futurasq;

futurasque urbes. Publicæ mercis nihil tam venale putat *Tacit. L. XI. Ann.* quam Advocatorum perfidiam : qui nimitias quoque; accusationes, odia & injurias fovent. Namque ut vis morborum pretia medentibus; sic illis fori tabes pecuniam adfert. Paulus de Ivarieze illos perfidos litium nominat Satores. Verum enim vero Lex quidem olim Cincia ideo lata fuit, qua cavebatur ne quis ad causam orandam mercede aut donis emeretur: Sed paucorum culpa nihil universorum juri derogandum. Coeterum delicta castiget Rex jure non vi. Tempestive; nec intempestivis remedijs delicta accendat *Tacit. l. 12. Ann.* nec cito damnet. Tarde enim & poenis usitatis. Quosdam in exilium projiciat, quibus inopibus quanto longior vita, tanto majus supplicium erit. Sed & in hoc magna ratio est habenda, ne idem experiatur quod olim Roma quæ miserrime ab in exilium missis vexata. Palam quoque, & interdum clam. Non diebus festis sed profanis. Nec coram interficiantur: Visui consulat Princeps. *Tacit.* Nero subtraxit oculos, jussitque scelera, non occisis illudat: Obbominandum Othonis quod solum cædem Pisonis maxima lætitia exceperit sed & caput ejusdem in satiabilibus oculis Perlustravit, Non melior Tiberius, qui foeminas, quæ occupandæ Reipubl. argui non poterant, ob Lachrymas punivit: Necata est anus Vitia Fusij Gemini mater, quod filij necem flevisset.

N.7. Alterum quod *Just. Lips.* Principi præfert lumen Clementia est, Quam, uti justitiam Solem dixerit, lunam imperiorum appellat. Munera ejus, mitis & mollis, ea Diva quæ lenit, quæ temperat; noxios eripit, Lapsos erigit; & servatum it eos ipsos qui se perdunt. Hæc convenientissima Principi, quia humanissima. Nullum ex omnibus magis, quam Regem aut Principem, decet. *Sen. de Clem. l. 1.* Quoniam plus habet apud illos quod servet, ac majore in materia apparet, etiam omnia conciliat, quæ sceptio digna: Præsertim Amorem; *qui vult amari languida regnes manu.* Amor autem Populi diuturni Imperii fundamentum est. Ama eos quibus imperas; Et effice, ut ab iisdem quoque vicissim, ameris *Floer. in Orat. ad Nicol. Plato & Arist.* metiebantur Regem ex amore subditorum sicut è contrario Tyrannum, ex odio. Si enim omnia commoda à Rege accipiant subditi, non possunt non eum

D;

amare

amare. Plin. in Paneg. scribit, Trajanum tanto amore prosecu-
tos fuisse subditos, ut alij se satis vixisse ipso viso, alij ipso viso ma-
gis vivendum esse prædicarent. Et Nerva id sibi putavit palma-
rium, quod nihil fecerit, quo minus possit tutò vivere, & si pri-
vatus vivat & Imperium deponat. Errant itaque qui Imperium, vi-
quod fir, stabilius putant, quam quod lenitate & clementia. Fir-
missimum longè Imperium est, quo obedientes gaudent. *Liv. L. 8.*
nec ulla potestas tuta nisi benevolentia munita. *Emilius prob. in vi-*
ta Dion. Quis enim eum diligit, quem metuat, aut eum à quo se me-
tui putet. Non sic excubiæ, nec circumstantia tela, quam tuta-
tur amor. *Claud. ad Honor.* Hæc arx inaccessa, hoc in expugna-
bile munimentum est munimento non egere. *Plin. Pan.* Amorem
igitur Rex apud popula res, metum apud hostes querat. *Tac. L. xi.*
Ann. Assequi autem videtur Rex favorem subditorum, non per Se-
veritatem sed per Clementiam; Clementia enim secundum *Sen.*
L. 1. de Clem. non tantum honestiores, sed & tutiores præstat, or-
namentumque imperiorum est simul, & certissima salus. *Leo Ma-*
gnus imperator dicere solitus fuit: Ut sol quibus affulsit, ijs calo-
rem impertiri solet; ita & ab Imperatore Clementia tribuenda ijs,
quos aspexit. Omnia tamen cum judicio: Absque illo, mollities
hæc & lenitudo, flagitiumque non virtus. Secedit paulum ab acri il-
lo Justitiæ Sol- hæc luna: Sed secedit, non discedit, diversa potius
quam adversa; Et hoc bono nostro; quoniam sine peste & pernicie,
generis humani illa esse non potest, Nati omnes peccare & labi
sunt, qua privatim, qua publicè, neque lex est quæ satis validè vetet
aut capiat modum. *Thuc. l. 3.* Itaque sæpè dissimulandum: aut o-
mnes & omnia perdenda. Omnia scire, non omnia exequi Princi-
pem decet: Parvis peccatis veniam, magnis severitatem commo-
dare *Tacit. in Agric.* Etenim severitas amittit assiduitate auctorita-
tem *Senec. L. 1. de Clem.* ideo non poena semper, sed sapius poeni-
tentia contentum esse *Tacit. p. l.* videbis ea sæpè committi, quæ
sæpè vindicantur, *Sen. L. 1. de Clem.* Ita crebra punitio vilescit,
imò iritat peccata Rebellionesque excitat. *Sen. p. L.* Ut arbores
quædam recisæ pullulant: Ita regia crudelitas auget inimicorum
numerum tollendo. Foedum est magnitudinem imperatoriam
eæde insignium virorum quasi regio facinore ostentare. *Tacit. L. 16.*
Annal.

Annal. supplicium hominis oblivio sequitur; si incolumen servaveris, æternum exemplar Clementiæ erit. Funera non Medicum, nec Principem supplicia commendant: Præsertim novo Imperio. *Tacit. L. 4. hist.* Novum imperium inchoantibus utilis est Clementiæ fama: Crudi enim & immites nunquam diuturni; Non Cinnæ non Sullæ longa dominatio fuit. Malè sanè terrore veneratio acquiritur: Longeque valentior amor ad obtinendum quod velis, quam *timor. Plin. l. 8. Ecælo* verba *Salust. ad Cesar.* Cuncta imperia crudelia, magis acerba quam diuturna: neque quenkquam à multis metuendum esse, quin ad eum ex multis formido recidat, Eam vitam, bellum æternum & anceps gerere quoniam neque adversus, neque à tergo aut lateribus tutus sis, semper in metu aut periculo agitare.

N. 8. Allegavi superius *Just. Lips.* dicentem, Virtutum generum quædam ut magna sidera, quædam ut minuta. Magna dixit Justitiam & Clementiam: Minuta, Fidem & Modestiam. Equibus illa Justitiæ ita vicina est, ut alteram altera niti verè dixeris, nec refert utram. Hæc enim in animo non subsidet, nisi in quo illius honos & amor, Cum Fides justitiæ fundamentum est. *Cic. L. 1. Off.* Commendatur hæc virtus Principi, ut columen humani generis à *Just. L. 2. P. c. 14.* Cui Principi sua aut publica res chara est, fides omnino cara sit: Sanctissimum enim humani pectoris bonum est. *Sen. in Ep. 89.* Unde non immerito in Capitolio vicinam Jovis optimi Maximi Romani esse voluerunt. Verum enim vero trans in principibus fœdior est quam violentia *Thucid. L. 4.* Privus si talia loquatur, criminis est, quod si Princeps, blasphemia summa. *Ludit Frid. Hujanus, Vinaria Thuringus in suo Principe Bono ad Frid. 1. Bob. Reg. Comit. Palat.* Fidem fallere gravibus est grave, gravissimis autem & exemplaribus gravissimum, quoniam & in se malum est & extra se alios exemplo informat. Hinc Aristoteles Alexandrum sæpius admonuit ne fidem frangeret, nisi calamitosum rerum suarum exitum sperare vellet, Cum nihil magis congruum est humanæ fidei, quam illud quod semel placuit, ratum habere. Admodum heroicè respondit Carolus V. Eccio cum in *Com. Worm. de Anno 1521* instaret ne Luthero fidem datam servaret: Etiam si

Etiam si fides toto terrarum orbe exularet, apud Imperatorem tamen immaculata manebit, vid. *Bod. L. 5. die Republ.* Res pulchra, cui fiet fides, *Euripid.* Non audiendi vulpiniones, qui suffodiunt, ut omnia recta & honesta negligat Princeps, dummodo potentiam consequatur. Abominandi qui intermortuum illud recoquunt: Jus regnandi gratia violandum est: Ajlis rebus pietatem colas: Imo omnia retinendæ Dominationis honesta. quod Catilinæ Socius M. lepidus. Ne rumpas ergo fœdera pacis, nec regnis postferas fidem: Nam profecto etsi quis primò perjuriam celat: Sera tamen tacitis pœna venit pedibus, *Tibull.*

N. 9. Alterum minutum sidus est Modestia, quæ Clementiæ affidet, De Clementiæ lumine Modestiæ lumen refulget, *I Lips. L. 2. P. c. 15.* Quæ virtus cū alijs inculcanda, tum Principi maximè, quem in alto positū nō alta sapere difficile est. *Bern. Ex. Rarae* quidē in aulis & apud magnos, Contemptor animus & Superbia commune nobilitatis malum. *Salust. in Jug.* Esse tamen debet: Nam supra non extra homines Princeps: Et Regnum, & omnia regni vana, incerta. Imo ruina præcipiti obnoxia. Igitur invidiam & arrogantiam fugiat Princeps, cum cuncta mortalium incerta, & magnæ fortunæ magna pericula. Brevibus momentis summa quæque vertuntur, Repentina vis Cæsarem Dictatorem oppressit. quanta itaque nobilitas & fortuna, tanta illi rerum prosperarum sit Moderatio. *Tacit. L. 12. Ann.* Laudat Vespasianum, quod in eo nihil tumidum: arrogans, aut rebus novis novum fuerit: Cum eum Imperatorem milites salutarerent, Cæsaris, Augusti, & omnia Principatus vocabula cumulant. Ipse Tiberius fingendis virtutibus subdolum nomen Patriæ repudiavit. *Egregiè Curt. lib. 7. Fortunam tuam Princeps pressis manibus, tene; Lubrica est nec invita teneri potest. Impone felicitati tuæ frenos facilius illam reges. Recordare Princeps quod Leo ipse aliquando mini marum animalium pabulum fiat & ferrum rubigo consumat.* Modestiam tamen ita commendo Principi, ut non spernâ Majestatem: nec magis eam à Principe removeo, quam virtutem ipsam, quæ plerumque illam gignit. In privato dicitur Auctoritas, quæ in Principe Majestas. Maximè ea utilis regnanti, conducitque ad stabiliendum regnum: Majestas enim Imperij salutis est tutela.

tutela. Majestas Principem defendit: Magnum in utraque fortuna robor *Tacit. L. 1. An.* Multum in bellis administrandis atque imperio militari valet. *Cic. pro leg. Manil.* Divus Julius seditionem exercitus uno verbo compescuit. Alexandrum monuit Mater, ne nimia familiaritate auctoritatem suam perderet, & Imperium dissolveret. Unde *Tacit. L. 2. Ann.* Sit Princeps visu & auditu juxta venerabilis, magnitudinem ac gravitatem summæ fortunæ retinens. Rarus illi in publicum egressus, nec prompti aditus nec obvia comitas: Majestati enim ex longinquo reverentia, hominibusque omne ignotum semper pro magnifico est. Utque Regia Majestas, quæ pluribus populis imperat, sit venetabilior subditis, debet externè quoque splendere: ac proinde Rex custodiam corporis habeat: regiam suppellectilem sumptus longè majores privatis faciat. Sic Cyrus post Babylonem captam. Augustus Imp. ad custodiam sui corporis habuit decem millia militum non robore solum, sed stirpe & domo eximia, contra motus subitos, & ad plebem Romanam coercendam.

N.9. Prolixum esset cœtera coacervare, quibus Regem instituere solent Politici: Ut Liberalitas, Amor in Conjugem, Ira, & alia multa: Sed prioribus imbutus de his & alijs facile judicabit. Liberalitas decet Principem cum delectu & modo. Amor in conjugem, non obsequium. Iram vitet aut aperiat, in convitia non inquirat.

N.10. Composita regia Virtutum veste. Prudentiæ telam ordior, cujus ad omnes res humanas usus, sed ad imperium maxime. Quod sine ea infirmum, imo nullum. Vim solam cogitas frustra *J. Lips. lib. 3. P. c. 1.* Cyclops ille Princeps, cui abest lumen hoc frontis. multum equidem Rerum publ: Rectoribus præsidij in viribus, in milite, in opibus positum est; Sed sine prudentiâ, invalida illa & noxia. Vis prudentiæ adjuncta usui est, sine ea abit in noxam: Vim temperatam Dii quoque provehunt in majus. *Horat. lib. 3. Od.* nec male *Valer. Flac. iv. Argon.* Non solis viribus æquum credere sæpè acri potior prudentia dextra: Et in gubernatione palam potior; Sola enim lene frenum est, quo voluntarii rediguntur in obedientiæ gyrum. *I. Lips. in L. 3. Pol. c. 1.* Ecce inquit, ne animalia quidem cœtera domueris sine tractatione quadam & arte: tu speres hominem? qui natura refractarius.

E

omnibus

omnibus animalibus, quam hominibus imperitare. Ideo prudentia opus cuius vis supra vim. Xenophon. *Barl. in diff. de B. P.* Est Principis, ad populi se indolem & mores componere, & uti quaedam animalia mulcendo, quaedam cadendo ad obsequium flectuntur ita civium alios asperitate, alios lenitate inobedientiae gyrum redigere. Erit ita Principis prout rerum ac temporis exigat varietas, iisdem a parte consiliorum rationes. Et sic Aristotelis Oraculum verum: Prudentia Imperantis propria & unica vitus. De qua optimè iudicatur in novo Regno. In eo enim maximè opus. N. 11. Evehuntur autem ad Regnum vel vi, vel petitione & consensu Populi. Quodlibet conservandi singularia habet principia. Supra jam adduxi, Imperium ijs artibus facillimè retineri, quibus initio partum est. Institutum est apud Turcas, ut intranti templum Imperatori, Sacerdos occurrat, claraque voce pronunciet, ut meminisse velit, imperium, quod Iustitia & virtute bellica partum sit, non alijs quam ijs artibus conservari, propugnarique oportere, Maximum ita J. C. Politicum commisit Solocismum quod milites Praetorianos corporis regalis fidos custodes dimisisset, negligens Pansa & Hircij apud *Vell. Patere. Lib. 2. c. 27.* monitum prudens: Principatum armis quaesitum, esse armis tenendum. Quod si arma servasset, hominibus improbis terrorem incussisset, seque ipsum a civibus sceleratis securiorem reddidisset. Prudentior Augustus, & cautior Crom-Wellius. Nam quod Civibus tenere te invitis scias strictus tuetur ensis. Sen. Nec tamen mea mens est, scelera sceleribus esse tuenda. Aliud enim est vis armata scelus ab alijs intentatum propulsans; Aliud eadem vis non tantum meditans, sed etiam inferens, alijs damna, exilia, mortes & bonorum publicationes.

N. 12. In novo regno, petitione & consensu Populi delato, omnia sunt accuratè & diligenter disponenda & munienda; Lenteq; & cum tempore: Celeritas enim Prudentiae vera pestis. Omne subitum naturae inimicum, etiam de Imperiis verum est. Agis propterea perijt, quod repente leges pristinas revocare vellet. *Plut. in Agi.* Prudentior Augustus, qui non omnia statim ut decretum erat, executus est, veritus, ne parum succederet, si simul homines transferre, & invertere vellet: Sed quaedam ex tempore disposuit, quaedam re-

jecit ad

Jecit ad tempus. Et hoc maximè conditio nascentis Monarchiæ
suadet, sæpe indulgere aliquid, & fucum aspergere, ne sentiat jura
à se auferi. Quia in parte maximè antecelluit calliditas Tyberij,
quem cum narrasset *Tacit. L. 1. in fin. platima* Senatui indulgisse,
subdit: *Hæc omnia speciosa verbis, re inania ac subdola; quantoq; ma-
jore libertatis imagine regebantur tanto eruptura ad insensu servitiū.*
In cujus Aula dicerem vixisse *Cromwellium Port. A. g.* Multa itaq;
innovare & corrigere statim in principio non Prudentis puto:
Composita enim & antiqua statuta in Republica tollere, periculo-
sum est. Expertus Ludovicus *xii Gal. R.* qui multa innovare & cor-
rigere institueret; Inter alia, cum Professores & Studiosi Acade-
miæ Parisiensis paulò licentius agerent, fretis privilegijs olim sibi
indultis, placuit, ut privilegia, per quæ peccatum, Academicis eri-
perentur. Magni propterea motus: Statim facta inter Professores
& Studiosos conjuratione, ut illi non docerent, hi aliò se confer-
rent, donec privilegia restituerentur. Igitur præstabit interpretan-
do corrigere, quam tollere. Et prudenter faciunt Principes & Ma-
gistratus, qui in omnibus Decretis, seu omnes illa, seu singulos
concernant, in omnem eventum interpretandi sibi servant Autho-
ritatem. Præterea in novo regno, & populo & nobilibus grati-
ficandum est: Nec temerè veteres Officiarij deponendi. Hæc e-
nim *Ludov. xi. G. R.* in tantos angustias adegerunt, ut penè Coro-
nam & Sceptra regalia amisisset.

N. 13. Duplex autem est Prudentia Principis: Vel A Se, vel ab alijs,
Hesiod. Oper. 1. Laudatissimus est, ipse qui cuncta videbit: Sed
laudandus & is, qui paret recta monenti. Ita Adjutoribus opus
Principi: Hoc regni prudentiæ caput *J. Lips. L. 3. P. c. 3.* Magna
enim moles Imperij: Nec unius mens tantæ molis capax. *Tacit. Lib.
1. Ann. Eurip. Opin.* Princeps sua Scientia non potest complecti
cuncta; Igitur adsumat in partem curarum alios, *Tacit. L. 3. An.* Ha-
bet Princeps quibus Secreta ipsius imitantur, & si quando res pos-
cat consilium illorum assumat. Mandet verò hos honores Specta-
tissimo cuique; nobilitatem majorum, Illustres domi artes, ac di-
vini humanique juris Scientiam spectando. Tiberius virtutes emi-
nentes non sectabatur, & rursus vitia oderat, ex optimis pericu-
lum sibi, à pessimis de decus publicum metuebat. *Jusl. Lips. L. 3. c. 4.*

Consiliaros appellat, qui fidi, rerum hominumque periti, Salutaria suggerunt pace sive bello. Fidos, qui vita ptobi, & verum hominumque periti, id est, prudentes; Prudentis enim hoc proprium maximè munus arbitror, rectè consulere. Et tales cenſeo qui morum animorumque provinciæ gnari. Salutaria suggerentes. Hic finis est & portus quo velificentur Consultores.

N. 14. Inter alia Amici Principi necessarii, Nullum magis boni Imperii Instrumentum, quam boni amici *Tacit. lib. 4. histor.* Caveatur verò, ne quando fraudibus involutos aut flagitiis commaculatos pro sinceris sub specie bonarum artium, falsos sub amicitia fallaces habeamus.

Coetera Conservationis Regni Principia monet tacere illud Politicorum

Scire tuum nihil est, Si te Scire, hoc sciat alter

Hoc tamen adjiciens

Simula, dissimula, Princeps, quoties occasio poscit.

S. L. & G. T.

COROLARIA.

Explorationes regni alieni, sub specie munerum mittendorum optime fiunt.

Præstat in hostili, quam in tuo solo & regno dimicare.

Fœminæ ob assumptum virilem habitum non semper puniendæ.

Conjugium periculosum quid,
Extra illud vivere præstat.

ULB Halle
006 558 348

3

W 11

1664, 9
No. 22
15

ACADEMICA
EIPUBL.
TISSIMO,

DRINA,
10
S SIMONIS
Philosophia P. P.

NUS de VVEDELL,
Philosophico
1664.

ECMANUS.
4 1/2

